

M'HE ENAMORAT D'UN OCUPA

TABARCA NARRATIVA, 97

El jurat del 20é Premi de Narrativa Juvenil Ciutat de Torrent, presidit per Patricia Sáez Orea, regidora d'Educació i Dinamització Lingüística de l'Ajuntament de Torrent, i compost per Mª José Mora Aullana, Joaquina Barba, Vicente Muñoz Puelles i Josep Palomero, el va concedir, com a guanyador, a *M'he enamorat d'un ocupa*, de Vicent Sanhermelando Bellver.

Cap part d'aquesta publicació no pot ser reproduïda, emmagatzemada o transmesa, de cap manera ni per cap mitjà sense l'autorització prèvia i escrita de l'editor, tret de les citacions en mitjans de comunicació o llibres si se n'esmenta la procedència.

© De la present edició: Tabarca Llibres, 2023
Pl. Alqueria de la Culla, 4 (Edif. Albufera Center, of. 104-B)
46910 ALFAFAR (València)
Tel. 963 186 007 - Fax: 963 186 432
www.tabarcallibres.com
e-mail: info@tabarcallibres.com

© Del text: Vicent Sanhermelando Bellver

Portada: Nina L. Peters

Correcció lingüística: Anna Montaña Llopis

Maquetació: Tabarca Llibres

Impressió: Leitzarán

ISBN: 978-84-8025-565-3

DL: V-1041-2023

TABARCA NARRATIVA

COL·LECCIÓ DIRIGIDA PER JOSEP PALOMERO

1. EN BLANC I NEGRE. Rafa Gomar.
2. QUAN BUFA EL PONENT. Jordi Querol.
3. CAÇADORS DE TIGRES. Aingeru Epaltza.
4. EL LABERINT D'ADRIANA. Josep M. Morrerres.
5. ESTEL D'HIVERN. Roser Barrufet.
6. ELS VENJADORS VALENCIANS. Jordi Querol.
7. EL TIGRE DE TASMÀNIA. V. Muñoz Puelles.
8. L'ILLA AMB LLUNES. Marc Granell.
9. L'ÚLTIM GUERRER. Vicent Pascual.
10. L'ENIGMA DELS PRISMÀTICS. Josep Millo.
11. A LA RECERCA D'ANGÈLICA. Josep M. Morrerres.
12. LA PLATJA ENCANTADA. Roser Barrufet.
13. UN BON NEGOCI. Ramón Pastor Quirant.
14. EL MISTERI DE LA LLUNA NEGRA. Francesc Gisbert.
15. LA VIDA SECRETA DE MARTA. Joan Pla.
16. ALBERT, LA LLUITA DE MARIA. Adela Ruiz Sancho.
17. LLANCEN CRITS DE LLIBERTAT. Jordi Querol.
18. L'ÚLTIM PARADÍS. Maluy Benet.
19. EL LLEOPARD DE LES NEUS. Vicente Muñoz Puelles.
20. EL LABERINT DE LES TRES CORONES. T. Belaire i M.J. Belaire.
21. UN EDIFICI EN FORMA DE VAIXELL. Dolors Jimeno.
22. CARTES D'AMOR I DE MORT. Joan Pla.
23. LA MIRADA DE REBECA. Vicent Pallarés.
24. L'ANEL·L D'OR DE TRES COLORS. Josep Lluís Tàrrega.
25. EL DIARI DE GUERRA D'OLGA ROS. Armand Company.
26. AL COR, LA QUIMERETA. Encarna Sant-Celoni i Verger.
27. L'IMPOSTOR. Enric Lluch i Girbés.

28. EL SOMRIURE DE L'ESFINX. Francesc Gisbert.
29. UNA ESPESSE BOIRA BLANCA. Lluís Miret Pastor.
30. DARRERE DE L'AUTOBÚS. Pep Castellano.
31. UN ESTIU AL RODEO. Mariano Casas.
32. LA TERCERA HABITACIÓ. Julián Arribas.
33. SÒNIA I ELS MAQUIS. Joaquina Barba.
34. ESPECTRES, BRUIXES I DIMONIS. Manel Àlamo.
35. EL REPÒS DEL SOBIRÀ. Vicent Sanchis.
36. L'ELEGIT. Francesc Mompó.
37. HABITACIÓ 502. Pep Castellano.
38. EL ROSTRE DE LA INNOCÈNCIA. Julián Arribas.
39. RIN. Rafa Gomar.
40. NO AIXAFARAN EL MEU POBLE. Jordi Querol.
41. L'ULL DE LA BOIRA. Pep Castellano i Joaquim Roca.
42. ELS SECRETS DE LA PORTA TANCADA. Víctor Peris i Grau.
43. LA VALL DELS OBLIDATS. Leo Climent.
44. LA MUNTANYA D'ARGENT. Lluís Miret Pastor.
45. EL CANT DE L'ÚLTIM ROSSINYOL. Joan Pla.
46. MISSATGE EN UN RELLOTGE. Maluy Benet.
47. AMABLE. Francesc Mompó.
48. VISIÓ NOCTURNA. Mariano Casas.
49. EL MANUSCRIT SAMOS. Julián Arribas.
50. ELS CAVALERS DEL DRAC. Manel Àlamo Garcia.
51. PELS ULLS DE LUCRÈCIA. Adela Ruiz Sancho.
52. ENCARA QUE ENS CREGUEN VENÇUTS. Jordi Querol.
53. VESPRES DE FOC. Vicent Sanchis.
54. L'ÚLTIM ESTIU ABANS DE CHICAGO. Santiago Forné.
55. CAMÍ SENSE RETORN. Joan Pla.
56. TAN SOLS HO SAP EL VENT. Víctor Peris i Grau.
57. BOMBONS AMARGS. Pep Castellano.

58. CONTRABAN DE TRAMUNTANA. Guillem Rosselló Bujosa.
59. LA MEMÒRIA DEL SILENCI. Lluçia Vallés i Calvo.
60. A LA CONTRA. Francesc Gisbert Muñoz.
61. HISTÒRIES D'UN ALAMÍ. Vicent Sanchis.
62. VESPRES DE TARDOR. Josep Lluís Tàrrega.
63. LA CONFESSIÓ. Pasqual Mas.
64. EL SECRET DEL COLLAR DE DIAMANTS. Joan Pla.
65. LA IAIA TONA. Mª Luisa Hernández Jiménez.
66. EL DIARI DEL PARE. Vicent Sanhermelando Bellver.
67. LA PLAÇA DEL GALL. Josep Usó i Mañanós.
68. CORRE, TANGO BOB, CORRE! Maurici Belmonte Monar.
69. DIFÍCIL DECISIÓ. Joaquina Barba.
70. CARTES AL MÉS ENLLÀ. Olga Borràs Boada.
71. FÀTIMA I CRISTINA. Josep Usó i Mañanós.
72. UN PONT SENSE BARANES. Vicent Sanhermelando Bellver.
73. ENDEVINA QUI. Gemma Pasqual i Escrivà.
74. AVENTURA A TUNÍSIA. Vicent Sanchis.
75. CENDRES A BATALLA. Alejandro S. Oltra.
76. LA NOSTRA AVENTURA AFRICA. Francesc Gisbert i Muñoz.
77. EL JARDÍ DE LA MEMÒRIA. Josep Franco.
78. METRÒPOLI. Pasqual Mas i Usó.
79. MÀSCARES TRENCADES. Santiago Forné Andreu.
80. LES AVENTURES DE TIRANT LO BLANCH. J. Martorell
(Adp. J. Palomero).
81. EL CAFÉ DE LA MALVA. Vicent Sanhermelando Bellver.
82. UNA HISTÒRIA DE FICCIÓ. Jovi Lozano-Seser.
83. FLOR DE CARXOFA. Xavier Mínguez López.
84. EL PORTAL DEL LLEÓ. Ivan Carbonell Iglesias.
85. ALISON I L'ENIGMA DE L'AMOR. Maurici Belmonte Monar.
86. UN CAFÉ SOL. Maluy Benet.

87. L'ESTRANYA DONA MEXICANA. Enric Lluch i Girbés.
88. PARIS BLONDE. Vicent Enric Belda.
89. VENDETTA. Leandre Iborra i Polo.
90. ELS CRITS MUTS. Roser Barrufet Soldevilla.
91. SAPERE AUDE. Leandre Iborra i Polo.
92. A NOU PEDRES DE TU. Marcos Morales Peláez
93. TEMPS DE FANG. Albert Hernández Xulvi.
94. LA TACA. Carles Durà i Herrero i Antoni Rubio i Reverter.
95. OTRANTO. Magda Añon Espert.
96. SITOÉ. Maurici Belmonte i Monar.
97. M'HE ENAMORAT D'UN OCUPA. Vicent Sanhermelando Bellver

M'HE ENAMORAT D'UN OCUPA

Vicent Sanhermelando Bellver

TABARCA
ECIR
MARFIL

Capítol 1

L' oncle Enric em volia molt. Jo també l'estimava. En les reunions familiars, quan era xicoteta, sempre anava darrere d'ell. Aquell 25 de maig també el seguia de prop, amb la diferència que a ell el duien dins d'un taüt cap al cementeri. Després de la seua mort res tornaria a ser igual. En el breu trajecte entre la porta de la parròquia on li van fer el funeral i el nínxol, em van donar la notícia que ho canviaria tot.

—Tu eres Sara, la neboda del difunt?

—Sí —vaig contestar a l'home que m'ho preguntava.

—Soc amic, bé, era amic del teu oncle. No sé si ell t'ho havia dit, però vull que sàpies que t'ha deixat en herència el bancal d'oliveres.

—Hala!

L'exclamació la va amollar la meua amiga Mati, que m'acompanyava agarrada del braç. Érem veïnes de tota la vida, i encara que tenia dos anys més que jo, ens dúiem molt bé i ens teníem molta confiança. Era com de la família.

—Ves amb compte —m'advertí l'home—, no cal que t'explique com és ta tia. Farà tot el que pugua per deixar-te sense

res, i l'oncle s'ho recelava, per això em va encomanar que, si li passava qualsevol cosa, et recordara personalment que tu estàs en el testament. Te'n recordes del bancal? I de la caseta? De xicoteta vingueres algunes vegades.

—Sí, sí que ho recorde, però fa molt de temps que no hi anem.

—Doncs ja ho saps. Jo apreciava molt el teu oncle, era molt bona persona, no com ta tia... uf, quin bitxo, la Salvoreta! Bé, si necessites qualsevol cosa, estic a la teua disposició. Em diuen Nofre i visc darrere de l'església, en una casa que fa cantó al carrer Major. De tota manera, apunta't el meu telèfon —digué.

Li vaig fer una perduda per tal que tinguera també el meu número. Després es va despedir i es va perdre entre la gent, mentre Mati em fregia a preguntes.

—Hosti, tia! Ho he sentit bé? Heretaràs un camp d'oliveres?

—Si no ho recorde malament, és un bancal amb sis o set arbres. Deu com a molt.

—I una casa!

—Una caseta —la vaig corregir.

—Però t'ho ha deixat a tu directament, en lloc de deixar-li-ho a ton pare, que és el seu germà.

—Mon pare i ell no es parlaven. Com que no tenia fills, m'ha tocat a mi, que era la seua fillola.

—Tia, eres propietària als setze anys! Podries condicionar la caseta i vindríem algun cap de setmana. Té piscina?

—Mati!, que son quatre parets i un sostre on l'oncle guardava les ferramentes i un grapat de trastos!

—Té igual, podríem fer-nos una casa rural particular.

—Estàs boja!

—Com una xota!

Sense adonar-se'n, Mati havia alçat la veu i alguns integrants de la comitiva van girar-se en sentir el seu crit.

—No crides, que estem en un soterrar. Ja en parlarem després.

Sota un sol de mitja vesprada que anunciava la calor de l'imminent estiu, vam arribar a la porta del cementeri on mon pare i mon germà van rebre el condol dels acompanyants. En molts pobles encara es manté el costum que les dones no podem formar part del dol. Ja dins, la tia Salvoreta i uns quants nebots d'ella es van arreglar en primera fila davant del nínxol. El pare no volgué compartir eixe lloc i es va quedar més endarrerit, i nosaltres amb ell. La raó era que no volia estar prop de la seua cunyada. Des que es va casar amb l'oncle Enric, els germans no es duïen bé. Quan va morir el iaio va tirar tota la llenya al foc per l'herència i va provocar que deixaren de parlar-se. Només quan vaig nàixer jo es va restablir la relació, però als pocs anys tornaren a renyir.

El fosser, amb tota la calma del món, va anar col·locant les rajoles per a tancar el nínxol. De quan en quan parava per encendre la punta d'un puret que se li apagava constantment.

—Per l'amor de Déu! —deïen per darrere—. Ací se'ns farà de nit!

—No et queixes, que hui no va begut —contestaven a eixe comentari.

L'espera prolongada va provocar que la gent començara a xarrar, oblidant-se del silenci respectuós que calia en eixos moments. Fins i tot en la primera fila conversaven animadament, i no precisament per a consolar la viuda.

—Tia, hem pensat que ens enduem el cotxe —li va anunciar un nebot—. Quan hages d'anar a algun lloc, ens avises i t'arreglarem per a dur-te on vulgues.

—El cotxe es queda ací.

—Però tu no condueixes, i si està parat durant temps, potser no el puguem arrancar quan el necessites —va insistir un altre nebot.

—El cotxe es queda ací —es va refermar la tia.

La mare estava indignada. Allí mateix ens comentava a Mati i a mi com d'avariciosos eren en eixa família.

—No els han faltat mai els diners, però sempre volen acaparar-ho tot!

Tres dies després vaig quedar amb Adrià a mitjan vesprada. No parava d'enviar-me *whatsapps* insistint que havíem de parlar, que era important. Jo sabia què pretenia i no m'abellia gens afrontar una conversa que ja em cansava abans de començar-la, però tampoc volia que em donara la llanda sense parar. Estàvem en ple final de curs i calia estalviar distraccions. Bajanades, les justes, com diria mon pare.

—Sara, jo crec que hem tingut temps de sobra per a adonar-nos que no podem viure separats.

—Temps de sobra n'hauràs tingut tu. A més, sé segur que no som tan inseparables.

Va posar cara de «malament comencem» i es va quedar en silenci. Estava tan convençut de tindre sempre el punt de vista més encertat sobre qualsevol cosa que quan el contradeies es bloquejava. Com que els dos érem alts, amb ulls clars i cabells rossos arrissats, i amb un caràcter obert, tothora anava dient que estàvem fets l'u per a l'altre. Ara, quan va sentir que posava en dubte això de no poder viure sense ell, es va descol·locar.

—Des de despús-ahir no, l'altre, que a penes em contestes els *whatsapps* que t'he enviat —em va reprotxar quan aconseguí reaccionar.

—Després-ahir no, l'altre, estava a làtova soterrant el meu oncle.

—Sí, tens raó. Ho sent, però vull que m'entengues. Em vas demanar un parèntesi perquè et senties un poc aclaparada. Han passat més de dos setmanes i pense que no hi ha cap motiu per no tornar a estar com abans. Ens ha anat molt bé des del principi i, superada esta xicoteta crisi, tot anirà millor.

—Tio, em sorprén que parles de crisi. Fins a hui no havies admés que alguna cosa no rodava bé.

—I seguisc pensant que tot va perfecte. Si he dit crisi és perquè tu has volgut interrompre la relació.

—Adrià, no has entés res, veritat? No recordes tot el que et vaig dir fa dos setmanes?

—Sí que ho recorde, i em parlaves de coses sense importància —em va amollar, com si res—, vull dir, coses que són fruit de la teua imaginació, i que oblidaràs sense adonar-te'n.

No sé com em vaig contindre. Li vaig dir que prorrogàvem uns dies més el parèntesi perquè jo necessitava més temps per a cavil·lar sobre eixes coses sense importància, com deia ell. I si no estava d'acord, trencàvem palletes i en pau. Novament es va quedar parat en sentir-me, i jo vaig aprofitar per a esmunyir-me. Li diguí que tenia pressa i me'n vaig anar sense donar-li temps a reaccionar.

Em vaig quedar fotuda. Adrià em mostrava la cara que menys m'agradava, i això em posava nerviosa i no m'ajudava gens a pensar tranquil·lament. La veritat és que jo no volia trencar la relació. Ho passàvem bé, sí, amb molta festa, molt de botellot, molt d'anar d'ací cap allà, però això no era prou per a mi. Amb el pas del temps anaren apareixent els dubtes. A poc a poc comencí a adonar-me que no parlàvem sobre temes que

a mi m'interessaven, no ho sé, eixes converses que no tens amb algú el primer dia que ixes, però que, després de cinc mesos que dúiem junts, se suposa que brollen espontàniament i faciliten que ens coneguem millor. Recorde que un dia isqué el tema de les causes solidàries i em va dir que era un rotllo. Quan li vaig comentar que em semblava que estàvem caient en una rutina superficial, em va contestar que tot eren imaginacions meues i que havia de canviar el xip, que no era bo calfar-se tant el cap per a viure feliç. En lloc d'anar a menys, els meus dubtes creixien. Suppose que, en qualsevol parella, els dos s'han d'acoblar l'u a l'altre, però hi havia coses que no m'agradaven i no sabia si la solució era adaptar-me a com era Adrià o que ell canviara.

Estava preparant l'examen de mates que tenia en dos dies quan em va entrar un *whatsapp* de Mati. Em va preguntar si hi havia novetats en l'assumpte del bancal, i quan vaig dir que sí, i que li les contaria més tard, no va tindre paciència i em va telefonar.

—Aló? Soc un *milionagui fgancés* i vull *investig* capital en el *sectog ughanístic*. Que no *tindgà* vosté un bancal *peg a feg* una casa *gugal*?

—Estàs com una cabra, veïna! —li vaig dir, descollonant-me.

—Ja has encarregat els plànols a algun interiorista de renom?

—Sent decebre't, però haurem d'aparcar la idea.

Li vaig contar que ma mare, fent un esforç, havia telefonat a la tia Salvoreta perquè li sabia mal seguir sense parlar-li ara que s'havia quedat a soles. Després de xarrar una estona li havia fet menció del bancal d'oliveres que, segons els havien comentat quan jo era xicoteta, seria per a mi. Tanmateix, la tia li va

contestar que finalment l'oncle no va fer el que havia dit anys abans. El testament estava redactat de manera que qui faltara primer li ho deixava tot a l'altre, i a mi no em tocava res.

—Però si l'amic de l'oncle vingué expressament a dir-te que te l'havia deixat a tu! —es va sorprendre Mati.

—Ma tia és molt embolicadora. Ja veurem com quedem. Tan contenta que estava jo d'haver heretat, i l'alegria només m'ha durat uns dies.

—Tu estàs segura que ta tia pot canviar el testament així com així? —em va preguntar.

—Se suposa que no, però tampoc sabem exactament què hi posa. Ens volem informar sobre què es pot fer. Diu mon pare que parlarà amb un advocat amic seu.

—O siga, que allò de muntar una casa rural està en l'aire? Jo que ja m'havia fet il·lusions!

—Hauràs de conformar-te a seguir imaginant-la.

—O no! Saps què farem? Este cap de setmana agarrem el cotxe i movem cap a Iàtova.

—Estàs boja! —li vaig dir, rient—. Què se'ns ha perdut allí?

—Sara! Una terratinent ha de visitar les seues propietats.

—Ho faria si no tinguera exàmens.

—Tan sabuda com eres i amb les notes que traus, no cal que estudies tant. Segur que pots permetre't descansar un matí este cap de setmana, que acabaràs tarumba.

—Mati, he d'estudiar. De fet, ara hauria d'estar repassant exercicis d'estadística.

Quan vam acabar la conversa, em va costar traure'm el tema del cap. No feia més que intentar recordar com de gran era el camp i com era la caseta. A més, la imaginació sempre

s'estimula quan et toca fer una faena avorrida, així que, sense adonar-me'n, ja em veia condicionant la propietat amb l'ajuda d'amigues i amics, i planejant escapades de cap de setmana per a gaudir d'un lloc exclusiu per a nosaltres. Fins i tot vaig veure'm en companyia d'Adrià, els dos a soles, amb la caseta convertida en un cau d'amor. Quina bogeria!

Per culpa de la meua amiga em vaig distraure tant que quasi perd mitja vesprada. Ella era un terratrèmol, un *petit treblement de terre*, com li deia sa iaia francesa. I tenia raó. Mati no feia més de metre i mig d'alçada, però tenia uns ulls negres tan vius que et marejava només de mirar-te. Amb un caràcter idoni per a ser l'epicentre de qualsevol sarau, la seua impulsivitat somovia l'ambient com si es tractara d'un sisme.

Dissabte a les nou i mitja, Mati em va arregar i vam moure cap a Iàtova. Passat el poble, després d'unes quantes voltes per vies polsegoses, vam enfilem la costera que, suposadament pujava a l'oliverar. En això vam veure un xic que caminava per la vora i vam parar.

—On du este camí? —li va preguntar Mati.

—A un despoblat, però allí només van els caçadors quan alcen la veda.

—Saps si hi ha cap caseta per ací?

—No ho sé.

Vam donar-li les gràcies i vam decidir seguir un poc més. Després de recórrer uns dos-cents metres vam trobar l'oliverar de l'oncle Enric. Deixàrem el cotxe arrimat a la vora del marge i ens haguérem d'agarrar de la mà per ajudar-nos a pujar la rampa d'accés al bancal. Les pluges de l'hivern i el pas esporàdic

de la mula mecànica de l'oncle havien desfet tant el camí que semblava una senda de cabres.

—Hosti, tial! Com se'm gire un peu, veurem qui condueix —es va queixar Mati.

—Estàs en baixa forma. Des que t'has comprat el cotxe no fas gens d'exercici. Hauries d'anar a un gimnàs.

—En un gimnàs et fan pujar penya-segats com este?

Vam riure, però de sobte vaig alertar la meua amiga. M'havia adonat que la porta de la caseta estava entreoberta i que hi havia coses escampades pel voltant que no semblaven trastos que l'oncle tinguera tirats per desús. Fins i tot hi havia un cordell d'arbre a arbre amb roba estesa.

—Si vols, tornem cap al poble —va xiuxiuejar Mati.

—Tornar? Ni pensar-ho.

—Ho dic perquè està clar que ací hi ha gent. No sabem quants en són.

—Doncs anem a veure-ho.

Sigil·losament, ens vam apropar esquivant tot allò que hi havia per terra. Uns parells de sabatilles, utensilis de cuina bruts, un baló de futbol vell, una placa solar mig desmuntada, una post sobre uns cavallets plena del que semblaven manualitats, algunes ferramentes del camp i uns quants instruments de percussió ordenats com si foren una bateria. Vam aguar per la porta. Hi havia un escriptori vell amb llibres i papers amuntonats, roba sobre les cadires, un fanalet, un motor... En un racó hi havia una llar i en un altre es veien mantes enrotllades i algun coixí.

—Ací viu gent. Sembla que ara no hi ha ningú, però açò no està abandonat.

—Baixa la veu —va demanar Mati—. Qui siga, no deu estar molt lluny.

Vam eixir a continuar la inspecció per fora i voltàrem la casa. Per allí també hi havia moltes coses escampades. En girar a la part de darrere ens vam sobresaltar. Hi havia un cos nu en terra. No es veia sang ni signes de violència, però romania immòbil de bocaterrosa.

—Està mort? —vaig preguntar, amb un fil de veu.

—Els morts no ronquen. Ei, tu! —va cridar Mati.

El mort va alçar la cara. Era un xic jove, un poc més major que nosaltres. Refregant-se els ulls per la llum del sol, ens va mirar amb estranyesa.

—Què fas? —va preguntar-li.

—Dormir, cony! —contestà, recolzant de nou el cap sobre la manta on estava gitat.

—Podries contestar-nos educadament i deixar de mostrar-nos el teu cul pelut?

—Perdone la senyoreta —va dir, esperesant-se—, és que hui no he tingut temps de depilar-me.

El xic va alçar-se despreocupadament i es va posar un pantalonet curt que tenia a mà. Es va apropar a nosaltres somrient i ens preguntà què se'ns havia perdut per allí.

—Soc Sara, l'ama de la casa. Pots dir-me qui t'ha donat permís per a instal·lar-te ací?

—Jo soc Xisco —va contestar, allargant-me una mà—. El permís me l'ha donat el Píbe.

—No sé qui és, i ja tardes a arreplegar tota esta estesa i anar-te'n.

—No pense anar-me'n, però si voleu quedar-vos no hi ha cap problema. Cabem tots.

Capítol 2

Va ser una de les nits més gèlides d'aquell cru mes de gener de 1938. Abans de pondre's el sol ja els havien arrestat. Els van recloure en el claustre de l'antic convent on els havia allotjat la comandància. Passades unes hores, van entendre que per a ells no hi hauria sopar ni tampoc els portarien mantes per a protegir-se del fred. Estaven tots arropits, amuntonats sota els porxes per a evitar la gelor que calava fins al moll dels ossos. Més tard van entrar un oficial i uns quants soldats. Un d'ells va llegir la llista dels que anaven a ser interrogats. A Canals, un dels soldats més jòvens, a qui tots anomenaven així perquè havia nascut en eixe poble de la Costera, se li va gelar la sang. Ell no estava en la llista, però sí el seu millor amic, a qui li van caure les llàgrimes.

—Només van a interrogar-vos —intentà tranquil·litzar-lo—, ja veuràs com estàs ací de nou en un tres i no res.

—Interrogar-nos? A tants soldats alhora?

—Hauran designat quatre o cinc instructors per anar més de pressa.

—No sents els motors? —li va preguntar l'amic—. Si et pugem a un camió a estes hores, què creus que faran?

—No digues animalades. Estem tots en el mateix bàndol, com se t'ocorre pensar que van a fer-te el passeig els teus propis superiors?

—Estem en guerra. No ens perdonaran el que hem fet —va ploriquejar.

Un crit esfereïdor del tinent maleint-los va tallar els comentaris. Amb un silenci sepulcral, feren eixir els nomenats i els ordenaren que pujaren als vehicles. Canals va anar cap al mig del claustre i es va apropar al pou. Els permetien beure aigua, però ell no en volia. Simplement pretenia aïllar-se dels companys que marmolaven i especulaven sobre el que els passaria. Plantat mirant el cel, va escoltar el soroll dels camions que s'esmortia lentament conforme s'allunyaven.

Li va caure el món damunt. No podia ser veritat, no podien infringir-los eixe castic. Una cosa era imposar la disciplina, i una altra molt distinta, eliminar els teus soldats. Va intentar amb totes les forces traure's del cap eixa idea. Evocà el moment en què va decidir unir-se a una de les columnes de voluntaris que a l'estiu eixiren de València per a reforçar l'exèrcit republicà que pretenia recuperar Terol. Tenia tota la determinació que es pot tindre amb dèsset anys. Ara començava a dubtar. Sempre havia cregut que les atrocitats només ocorrien en el bàndol feixista.

I aleshores, ho va sentir.

Fou com un tro curt i llunyà. Se li va eriçar la pell. Coneixia molt bé eixa seqüència d'esclafits, eixe so fosc dels tirs que anunciaven la mort dels cinquanta hòmens que acabaven d'endur-se. En un dia, bona part dels integrants de la 84a Brigada Mixta havien passat de ser herois en la conquesta de Terol a ser traïdors, enemics de la República.

Els havien afusellat! Com era possible? La pregunta no tenia cap resposta lògica. El desconcert i el pànic s'havia escampat entre la tropa arrestada. Es va córrer la veu que era una orde del tinent coronel Nieto, cap de la divisió. Semblava que volia aplicar un castic exemplar i el comandant de la brigada no havia tingut valor per plantar-li cara i defensar els seus hòmens. Això no tenia trellat. De sobte, Canals va prendre consciència que en qualsevol moment podien endur-se'l junt amb altres soldats a «interrogar-los» també. Potser estava ja més mort que viu. Va pensar en sa mare, que tant plorava quan es va allistar.

—Eres fill de viuda i, podent lliurar-te de combatre, t'encabotes a anar al front —li recriminava.

—Sempre hem sigut republicans. Què vols? Prefereixes que canvie de pensar a l'hora de la veritat?

—Em quedaré sola i, si no tornes, em moriré en vida —ploriquejava la pobra dona.

—Si visquera el pare, no haguera dubtat a allistar-se. Faré el mateix que haguera fet ell.

El record del pare el va esperonar. Què era millor, acceptar mansament que el mataren els seus propis superiors? Fugir i convertir-se en un desertor? Esta segona opció li feia ois. Ell no era un covard, era un lluitador, però de què serviria el seu coratge si l'afusellaven?

Un caporal va aguaritar pel claustre i va dir als soldats que els donarien el desdejuni. Tots es van apressar a fer rogle davant la porta. Com que estaven famolencs, el tros de pa que van rebre els va paréixer poc.

—En lloc de matar-nos a tirs, ens mataran de fam —renegava algú.

—Si pensaren desfer-se de nosaltres, no ens donarien menjar —deia un altre.

—I si és al contrari? I si ens han donat a desdejunar perquè volen que pensem que no hi haurà més afusellaments?

A Canals, eixos comentaris el van desassossegat més encara. Fou aleshores quan va veure que un amic li feu discretament una senya perquè s'arrimara. Estava recolzat en la paret amb dos soldats més. Quan estigué al seu costat li va xiuxiuejar que anaven a intentar fugir, que els companys no arrestats els ajudarien. Li va dir que comptaren amb ell. A penes van passar uns minuts quan van obrir des de dins una porteta estreta on s'havien arrimat. Passaren ràpidament i la porta es va tornar a tancar sense que la resta dels retinguts se n'adonara.

Calia molta sang freda i Canals no sabia si tindria domini per afrontar la situació. No podien pegar a córrer pels passadissos ni amagar-se a esperar l'ocasió de botar per una finestra emparats per la foscor. Hi havia centenars de soldats allotjats al convent i calia passar desapercebuts. L'única possibilitat de no ser descoberts era mesclar-se amb els altres amb l'esperança que cap oficial els reconeguera com a integrants del grup retingut. Per part de la tropa no hi havia cap risc. No els delataria ningú. La camaraderia militar estava garantida. Llevat dels huit o deu hòmens que havien dut la veu cantant, la resta d'arrestats havien estat elegits quasi a ull. Tenien tanta culpa com els altres que els vigilaven. Amb tot, el temps corria en contra seua. Faltava poc per a la matinada. En el moment en què passaren llista al claustre, trobarien a faltar els pròfugs. Així, amb la complicitat dels companys, van decidir aprofitar la primera ocasió que es presentava.

A pesar de la tensió pels darrers esdeveniments, hi havia una certa relaxació en la rutina diària. Estaven de permís, i tant per

dins del convent ocupat com per fora, pels carrers del poble, la tropa tenia una relativa llibertat de moviment. L'eixida d'uns soldats per a arregar els sacs de pa no podia alçar sospites. Amb la complicitat del furrier, el caporal que distribuïa la gent per fer les tasques, Canals i els companys de fuga van eixir cap al forn sense problemes.

Al sergent que va encarregar-se del recompte al claustre li canviava la cara conforme el soldat que llegia la llista anava marcant les absències. Interiorment, se n'alegrava. De fet, al passeig de la nit havien afusellat tres suboficials per no haver tallat la insubordinació. Li dolia tanta injustícia. Si per ell fora, lliuraria tots els arrestats immediatament. Però la realitat s'imposava. No tenia més remei que complir les ordres i sabia que, en donar el part, la còlera s'estendria exponencialment per l'escala de comandament, còlera que es tornaria en contra dels missatgers i, com sempre, ho pagarien els de baix. No n'eren dos o tres, sinó catorze, els soldats que no estaven en el claustre. *Baturro*, que així anomenaven tots el sergent per la seua procedència aragonesa, va presentar-se a l'oficial de guàrdia i va informar-lo de les novetats. Com era d'esperar, el capità va maleir tots els integrants del cos de guàrdia, però el pitjor era que havia de parlar amb el coronel. Els efectes de la ira que desencadenaria la fugida en l'alt comandament eren imprevisibles. Tanmateix, el fet que tots consideraven que l'afusellament havia sigut una pena desproporcionada va temperar les reaccions. Més que castigar la hipotètica negligència dels vigilants, dirigiren els esforços a trobar els fugats.

El capità, més tranquil en veure que el seu superior no l'havia amenaçat pel fet ocorregut, es va prendre més calmadament la

busca. Va interrogar la guàrdia de la porta i va assabentar-se de les irregularitats en el moviment de la tropa, entre elles, el fet que hagueren eixit sis soldats a pels sacs de pa, però només n'havien tornat tres. Va maleir de nou. Donava la casualitat que havia aguatat a la porta del convent just quan eixien eixos hòmens. Ell personalment va decidir anar al forn i seguir cap als afores del poble. No podien haver arribat molt lluny. Evidentment no s'ataüllava res. Els desertors bé que anirien en compte per sendes amagades i camp a través. Estava convençut que havien fugit cap a l'est. Si el front estava per Terol, segur que anaven en direcció contrària, cap a Castelló, en paral·lel al camí de Fuentes de Rubielos.

—Baturro! Vull que formes dos patrulles per a buscar eixos fills de puta i tornar-los cap ací.

—Ens duen dur bastant avantatge, capità.

—Ara preguntaré si podeu agarrar el cotxe de comandància. I la resta que vagen a peu perdent el cul. Vull que voleu!

—Si, senyor!

A la porta del forn, Canals i els altres dos s'havien separat discretament dels companys que arreplegarien el pa. No es van abraçar per no cridar l'atenció, no per falta de ganes. Els que es quedaven els van desitjar tota la sort del món, repetint-los que era el millor que podien fer, ja que ningú sabia què passaria amb els arrestats. El temps de marge era curt, però van eixir del poble caminant per no cridar l'atenció. Ja fora, van pensar que tampoc era bo anar els tres junts, per això van decidir separar-se, però sense perdre's de vista. Era prioritari desfer-se dels uniformes, però encara era massa prompte per a trobar roba estesa que furtar. Provarien sort en els masos del camí.

Canals va preferir no anar el primer, ja que era el més jove dels tres i no tenia la seguretat ni la capacitat d'orientació dels altres. Es va situar a uns cinquanta metres darrere del qui anava més avançat. A la mateixa distància el seguia l'altre soldat. Van acordar que si per algun contratemps s'havien de separar i no es retrobaven al llarg del dia, es reunirien en fer-se de nit, en una font que hi havia als afores de Cortes d'Arenós.

Haurien caminat un parell de quilòmetres quan van veure un mas prou apartat del camí. Com ja havien acordat, dos d'ells saludaren el masover i van dir-li que eren una patrulla que inspeccionava el terreny. Mentrimentres, Canals es va colar en una xicoteta edificació annexa de la casa a buscar roba. Al moment, van sentir el soroll d'un cotxe. Els dos soldats que estaven fora van pegar a fugir ràpidament, però Canals no va oir l'alerta. Quan eixia sigil·lós amb un tabard vell i una gorra, es va trobar amb el masover que, en adonar-se que els soldats no duïen armes i que havien eixit corrent, esperava el jove amb un bastó a la mà. El primer colp el va poder esquivar, però va caure en terra. Va rebre unes quantes bastonades fins que va alçar-se i va escapar com va poder. Adolorit i suat, va refugiar-se a la vora d'un marge per a descansar. A més de la palissa, havia perdut la gorra i estava totalment desorientat. I havia de seguir a soles, totalment a soles.